

MERSE RUDUREDA

ULICA KAMELIJA

S KATALONSKOG PREVEO **IGOR MAROJEVIĆ**

Laguna

Naslov originala

Mercè Rodoreda

EL CARRER DE LES CAMÈLIES

Copyright © Institut d'Estudis Catalans, 1986

Translation copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

Prevod ove knjige urađen je uz podršku Instituta *Ramon Ljulj*

llll institut
ramon llull

U spomen na M. G.

I have walked many years in this city.*

T. S. Eliot

* Mnogo godina sam koračao ovim gradom.

I

Ostavili su me u Ulici kamelija, pored gvozdene ograde jedne bašte. U zoru me je pronašao stražar. Gospoda iz kuće su me usvojila, mada kažu da nisu odmah znali šta da čine sa mnom: da li da me zadrže ili daju časnim sestrama. Koliko je moglo da se zaključa, osvojio ih je moj smeh i, pošto su bili već stariji a nisu imali dece, usvojili su me. Jedna susedka je rekla da je moj otac možda bio propalica i da je za njega predstavljalo preveliku odgovornost da ostane s nepoznatim bićem. Gospodin je pustio žene da pričaju, uzeo me onako prljavu, s papirom pričvršćenim za portiklu, i odneo me da vidim cveće. „Vidi karanfile“, tvrde da je govorio, „vidi ruže, vidi, vidi“, jer bilo je proleće i sve je cvetalo.

Ali najposebnije što se dogodilo te večeri bilo je da je upravo, izvan zemlje, procvetao kaktus. U zadnjem delu bašte nalazio se ostrugan zid sa kog su otpadali parčići kreča koji su prethodno bili oblikovani kao mehurići, pošto su ga podrivale stonoge. U dnu tog zida pokrivenog grmljem ruža, među kojima bele behu bolje, rastao je ogroman kaktus. Jedne snežne zime zemlja se zamrzнула i kaktus osušio od središnjeg dela nadole a u isto vreme ka vrhu ostao zelen jer se,

kao krišom, ukorenio u jednom otvoru tog zida punog ruža i stonoga, a korenje se hranilo ciglama i starim malterom i davalo život kaktusu koji je rastao nagore, dok ne premaši zid kao u želji da proviri u susedsku baštu. A tamo, u gornjem delu, te večeri kad su me pronašli, promolio se cvet latica kao zardalih spolja, mlečnobelih ka unutra i s nekom vrstom razbarušene kose po sredini. Videli su ga jer je bio pun mesec a prozor trpezarije bio je širom otvoren. Bila su tri prozora i svi su gledali na zadnji deo bašte, koji je bio na blagoj padini pa se trebalo spustiti za nekoliko stepenica koje su počinjale od kuhinjskih vrata. Mesec i svetlost iz trpezarije obasjavali su sam cvet i gospodin, koji je upravo večerao, odjednom je rekao: „Šta je ono?“, i viljuškom pokazao napolje, na šta se gospođa primakla prozoru i rekla da je to cvet i da ne razume kako ranije niko nije primetio njegov pupoljak. Bio je to prvi cvet. Ja sam spavala. Njih dvoje su uzeli sveću, spustili se u baštu, popeli se na male merdevine koje su prislonili uza zid i, izgleda, kad su se približili cvetu osetili su se maltene začarano koliko im se učinio divan. Kad su otišli na spavanje, gospodin, koji se zvao Đauma, rekao je da je to možda neka vrsta nagrade za dobro delo koje su učinili usvojivši me; da je Bog pokazao da je prisutan tako što je učinio da procveta kaktus koji je živeo od zida i maltera. Ali najdivnije je bilo to što je taj cvet delovao kao da spava danju i da se otvara samo jednom godišnje, što se uvek podudaralo s datumom na koji su me našli, i svake godine bi susedi požurili da ga vide: tako je kratko trajao.

Pre večere i još ne primetivši cvet, ceo dan su govorili o meni pokazujući me svim komšijama koji su dolazili da me vide. Jedni su govorili da nema ništa čudno u tome da se pronađe neka ostavljena beba, iako do tada nisu videli nijednu, ali su bili čuli da su ostavljane u atrijumu kakve crkve, no nikada kraj gvozdene kapije neke bašte. Drugi su tvrdili

da su ostavljane u sirotištu, s tim da časna sestra koja bi ih preuzimala ne bi videla majku koja bi ih ostavila, i zadrhtali bi kad im kažu da me je ulični stražar video zato što je primetio da me neki crni pas njuška. Najpre su me svukli od glave do pete i proverili imam li kakav beleg na telu, dobro su me pregledali jer je na mestu na kom su me našli ostala jedna tamna mrlja. Jedna susedka, gospođa Rijus, rekla im je da mora da se radilo o krvavoj mrlji i da je moja majka dok me je ostavljala možda krvarila, a gospodarica kuće, koja se zvala Magdalena, rekla je da to nije moguće jer da je bilo tako našli bi mrlje krvi i u nekoj od susednih ulica, a nisu. Tvrdili su da je najneobičnije to što sam se nasmejala kad su me uzeli u naručje, te da nije moguće da su roditelji široko osmehnute bebe loše osobe; da sam ja najverovatnije plod ljubavi ili bede, greha mladosti, a jedna komšinica koja će uskoro umreti uzela je moje stopalo, poljubila ga i rekla: „Sirotica!“

Tada su se posvetili pitanju mog uzrasta. Suprug jedne susedke rekao je da ne treba da me zadrže, već da slučaj prijave policiji. Zapušili su mu usta rekavši da će to učiniti kasnije, a da je prvo što treba uraditi – ustanoviti koliko imam meseci. Jedni su rekli da sam stara četiri meseca; drugi – ne više od dva. Nekom se učinilo pet, da bi se na kraju složili da je najsigurnije reći da imam tri meseca, i skinuli su mi papir koji mi je bio pričvršćen brošem za portiklu. Bilo je to izgužvano parče papira na kome je olovkom bilo napisano ime: Sesilija Se. Rekli su da se opažalo da ga je ispisala osoba koja nije bila naročito pismena, mada je gospodin, koji je obraćao pažnju na sve, primetio da je Sesilija bilo bolje napisano nego Se. A to je značilo da osoba koja je to učinila nije mogla da završi jer se primećivalo da joj je ruka zadrhtala kada je pisala Se i da je pri tom plakala. I, iz poštovanja, u registar su me uveli pod tim imenom: Sesilija Se.